

شورای عالی حوزه علمیّه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیّه خواهران

مدرسه علمیّه حضرت ولیعصر (عجل الله تعالی فرجه) بناب

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

جایگاه علمی و قرآنی حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها)

از منظر روایات

استاد راهنما :

حجت الاسلام و المسلمین آقای علی عباسیان

استاد داور:

حجت الاسلام و المسلمین آقای ناصر اصغری

پژوهشگر :

مریم درستان

بهار ۱۳۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه‌ی علمیّه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیّه خواهران

مدرسه علمیّه حضرت ولیعصر (عجل الله تعالی فرجه) بناب

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

جایگاه علمی و قرآنی حضرت فاطمه زهرا
(سلام الله علیها)
از منظر روایات

استاد راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین آقای علی عباسیان

استاد داور:

حجت الاسلام و المسلمین آقای ناصر اصغری

پژوهشگر:

مریم درستان

بهار ۱۳۹۴

تحمیدیه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ بِلاَ أَوَّلٍ كَانَ قَبْلَهُ وَالْآخِرِ بِلاَ آخِرٍ يَكُونُ بَعْدَهُ الَّذِي قَصُرَتْ عَنْ رُؤْيَيْهِ أَبْصَارُ
النَّاطِرِينَ وَعَجَزَتْ عَنْ نَعْتِهِ أَوْهَامُ الْوَاصِفِينَ

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ بِكُلِّ مَا حَمِدَهُ بِهِ أَذْنَى مَلَائِكَتِهِ إِلَيْهِ وَ أَكْرَمُ خَلِيقَتِهِ عَلَيْهِ وَ أَرْضَى حَامِدِيهِ لَدَيْهِ
حَمْدًا نَسْعُدُ بِهِ فِي السُّعْدَاءِ مِنْ أَوْلِيَائِهِ، وَ نَصِيرُ بِهِ فِي نَظْمِ الشُّهَدَاءِ بِسُيُوفِ أَعْدَائِهِ، إِنَّهُ وَلِيُّ
حَمِيدٌ

سپاس خداوند را که نخستین موجود است و پیش از او هیچ نبود و آخرین موجود است و
پس از او هیچ نباشد. دیده بینندگان از مشاهده ذات او فرو مانده و اندیشه گویندگان از ذکر
اوصاف او عاجز است. حمد خدا را به هر چه مقرب‌ترین فرشتگان و گرامی‌ترین بندگان و
پسندیده‌ترین ستایش کنندگان او را حمد کردند.

حمدی که بدان نیک بخت شویم و در زمره نیک بختان و دوستان او باشیم و در سلک
کشتگان راه حق به شمشیر دشمنان محشور گردیم.

(صحیفه‌ی سجادیه، دعای یکم)

فرازی از دعا در ستایش خدای عز و جل.

تقدیم

تقدیم به امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) که اقیانوس بی ساحل ارزشها، تبلور امامت، عدالت، هدایت، مظلومیت و غربت بی فریاد بود. تقدیم به دختر نبوت، همسر ولایت، مادر امامت، شکوه الشمس و الضحی، شمیم جنت المأوی، کوثر زلال عشق، واسطه فیض الهی از عرش تا فرش و محبوبه خدا، حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) که شکوه آسمان زادش، ماه و خورشید را به حقارت کشاند. بانویی بهشتی که بهانه خلقت بود و خشنودی خدا در رضایت او و خشم الهی در غضبش، ستاره‌ای که تنهاترین مرد تاریخ را در تارترین شب‌های حاکمیت تحریف یاری کرد، پرده‌نشینی که خانه‌نشین عدالت و مسندنشین جاهلیت را بی‌پرده و بی‌پروا تا فرجام روزگار فریاد زد.

و تقدیم به آخرین حجت موعود الهی و راز بزرگ آفرینش، حضرت بقیة الله ارواحنا لتراب مقدمه الفداء که زخم خورشید افلاک را با طلوع درمان بخش خویش مرهم خواهد نهاد.

۳۱. _____، فاطمه در آینه‌ی القاب، به کوشش رضا استادی، چاپ دوم، قم، مرکز فرهنگ هنر سبا، ۱۳۸۶.
۳۲. کرمی، سعیده، فاطمه نسیم بهشت برگرفته از فاطمه از ولادت تا شهادت، چاپ دوم، قم، دفتر فرهنگی نسیم انتظار، تابستان ۱۳۸۳.
۳۳. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ترجمه و شرح جواد مصطفوی، ج ۱، بی‌چاپ، تهران، دفتر نشر فرهنگ اهل بیت، دار الکتب الاسلامیه، بی‌تا.
۳۴. کمپانی، فضل الله، حضرت زهرا، چاپ اول، تهران، مفید، ۱۳۸۶.
۳۵. گرجی، منیره، نگرش قرآن به حضور زن در تاریخ انبیاء، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۶.
۳۶. گروه تألیف پژوهشکده باقر العلوم، فرهنگ جامع سخنان حضرت زهرا (سلام الله علیها)، ترجمه: علی مؤیدی، چاپ سوم، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۹۰.
۳۷. مجلسی، محمدباقر، ترجمه بحارالانوار، ترجمه: محمدجواد نجفی، ج ۴۳، چاپ اول، تهران، انتشارات اسلامی، ۱۳۷۷.
۳۸. محدث قمی، بیت الاحزان، به نقل از کتاب حضرت زهرا، فضل الله کمپانی، چاپ اول، تهران، انتشارات مفید، ۱۳۸۶.
۳۹. مصباح یزدی، محمدتقی، جامی از زلال کوثر، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی - پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۹.
۴۰. مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، ج ۳، چاپ سیزدهم، تهران: قم، صدرا، ۱۳۶۸.
۴۱. معین، محمد، فرهنگ فارسی، چاپ چهارم، تهران، موسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۰.

ه.ش.

۴۲. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲۵، چاپ اول، تهران، دارالکتب اسلامی، ۱۳۷۴.
۴۳. _____، الامثل فی تفسیر کتاب الله المنزل، ج ۲، بی‌جا، قم، مدرسه امام علی بن ابی طالب، ۱۴۲۱ ق.
۴۴. مهدوی راد، محمدعلی، فاطمه نور خدا، چاپ اول، قم، ناشر: پور افشار، ۱۳۹۰.
۴۵. میرجهانی طباطبایی، محمدحسین، الجنه العاصمه در تاریخ ولادت و حالات حضرت زهرا (سلام الله علیها)، تصحیح و تحقیق: روح الله عباسی، تهران، شمس الضحی، ۱۳۸۵.
۴۶. نقوی، محمدتقی، سوگ نامه فدک، شرح خطبه حضرت زهرا (سلام الله علیها)، چاپ دوم، قم، موسسه تحقیقاتی - فرهنگی جلیل نشر الهادی، ۱۳۷۴ ه.ش.
۴۷. همدانی، احمد رحمانی، فاطمه زهرا سرور دل پیامبر، مترجم: مهدی جعفری، چاپ اول، تهران، مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر، ۱۳۸۳.

منابع عربی

۱. ابن ابی الحدید، عبدالحمید بن هبه الله، شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید، مصحح: ابراهیم محمد ابوالفضل، ج ۹، چاپ اول، لبنان، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۸ ه.ق.
۲. ابن ابی الجمهور، محمد بن زین الدین، عوالی اللئالی العزیزیه من الاحادیث الدینیّه، محقق: مجتبی عراقی، چاپ اول، قم، دارالشهدا، ۱۴۰۵ ق.
۳. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، محقق و مصحح: جمال الدین، میردامادی، چاپ سوم، بیروت، دارالفکر للطباعه و النشر و التوزیع، ۱۴۱۴ ق.

٤. ابن شهر آشوب، محمد بن علی، مناقب آل ابی طالب، ج ١، چاپ اول، قم، موسسه انتشارات علامه، ١٣٧٩.

٥. إربلی، ابن ابی الحسن علی بن عیسی بن ابی الفتح، کشف الغمه فی معرفه الائمه، تحقیق: علی فاضلی، بی چا، بیجا، مجمع العالمی لاهل البيت (علیهم السّلام)، ١٤٢٦ ه.ق.

٦. اصفهانی، ابوالفرج، مقاتیل الطالبین، بی چا، بیروت، دارالمعرفه، بی تا.

٧. القندوزی الحنفی، سلیمان بن ابراهیم، ینابیع الموده لذوی القربی، بی چا، قم، دارالاسوه، سازمان اوقاف و امور خیریه، ١٤١٦ ق.

٨. بحرانی اصفهانی، عبدالله، عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآیات و الاخبار و الاقوال، ج ١١، بی چا، قم: موسسه الامام المهدي (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، ١٤١٣ ق.

٩. تبریزی خیابانی، علی، وقایع الايام فی الاحوال محرم الحرام، محقق: محمد الوافی زخویی، بی چا، قم، غرفه الاسلام، ١٣٨٦.

١٠. جزائری، نعمت الله بن عبدالله، ریاض الابرار فی مناقب الائمه الاطهار (علیهم السّلام)، چاپ اول، بیروت، موسسه التاریخ العربی، ١٤٢٧ ق.

١١. حر عاملی، محمد بن الحسن، وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، چاپ دوم، بیروت، موسسه آل البيت لاحیاء التراث، ١٤٢٤ ه.ق.

١٢. حسکانی، عبیدالله بن عبدالله، شواهد التنزیل لقواعد التفضیل، چاپ اول، تهران، مجمع احیاء الثقافه الاسلامیه، ١٤١١ ق.

١٣. راغب اصفهانی، مفردات الفاظ القرآن، چاپ اول، دمشق و دارالشامیه بیروت، چاپ مشترک دار القلم، ١٤١٢ ه.ق.

١٤. زمخشری، محمود، الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل، ج ٤، بی چا، بیروت، دار الکتاب

العربی، ۱۴۰۷ ق.

۱۵. سیوطی، عبدالرحمن ابن ابی بکر، الدرالمشور فی تفسیر المأثور، ج ۶، قم، بی چا، کتابخانه آیت الله المرعشی نجفی، بی تا.

۱۶. شافعی، ابراهیم بن سعدالدین، فرائد السمطین فی فضائل المرتضی و البتول و السبطین و الأئمه من ذریتهم (علیهم السّلام)، ج ۲، بی چا، بیروت، مؤسسه المحمود، ۱۴۰۰ ق.

۱۷. طباطبائی، محمدحسین، المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۳، بی چا، قم، دفتر انتشارات اسلامی مدرّسین، حوزة علمیه قم، بی تا.

۱۸. طبری، محی الدین احمد بن عبدالله، ذخائر العقبی فی مناقب ذوی القُربی، بی چا، قاهره، مکتبه الاندلس، ۱۳۵۶ ق.

۱۹. طبرسی، فضل بن الحسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، مترجم: حسن نوری همدانی، آیت الله مفتّح و جمعی از مترجمین، ج ۱۴، چاپ اول، تهران، انتشارات فراهانی، ۱۳۶۰ ش.

۲۰. طبری آملی، ابوجعفر محمد بن جریر، دلائل الامامه، نجف، چاپ مطبعه الحیدریه، ۱۳۶۹.

۲۱. _____، جامع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۱۴، بی چا، بیروت، دارالمعرفه، ۱۴۱۲ ق.

۲۲. طریحی، فخرالدین، مجمع البحرین، محقق: احمد حسینی، ج ۲، چاپ سوم، تهران، مکتبه المرتضویه احیاء آثار جعفریه، ۱۳۷۵.

۲۳. طبیب، عبدالحسین، اطیب البیان فی تفسیر القرآن، ج ۱۳، چاپ دوم، تهران: انتشارات اسلام، ۱۳۷۸.

۲۴. عروسی حویزی، عبد علی بن جمعه، تفسیر نور الثقلین، ج ۱، بی چا، قم، انتشارات

اسماعیلیان، ۱۴۱۵.

۲۵. قمی، ابی الحسن علی بن ابراهیم، تفسیر قمی، ج ۲، بی چا، قم، انتشارات علامه، ۱۳۸۷ ق.

۲۶. لابی الحسین، احمد بن فارس بن زکریا، معجم مقاییس اللغة، ج ۴، بی چا، قم، مکتبه الاعلام الاسلامی، ۱۴۰۴ ق، ص ۵۱۰.

۲۷. لویس، معلوف، المنجد فی اللغة و الاعلام، بی جا، منشورات دار المشرق، بی تا.

۲۸. مجلسی، محمدباقر، جلاء العیون، بی چا، قم، سرور، ۱۳۸۲ ش.

۲۹. مکارم شیرازی، ناصر، الامثل فی تفسیر کتاب الله المنزل، ج ۲، بی چا، قم، مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، ۱۴۲۱ ق.

۳۰. نجفی، شرف الدین، تأویل الآیات الظاهره فی فضائل العتره الطاهره، محقق: استاد ولی حسینی، چاپ اول، قم، موسسه النشر الاسلامی، ۱۴۰۹ ق.

ج) مقالات

۱. عذرا انصاری، جلوه های رفتاری حضرت زهرا (سلام الله علیها)، مجله پیام زن، چاپ پنجم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴.

۲. محسن آبادی و دیگران، غلام علی، مجموعه مقالات بیست و هفتمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم (قرآن و اهل بیت علیهم السلام)، ج ۱، چاپ اول، تهران، سازمان اوقاف و امور خیریه، انتشارات اسوه، ۱۳۹۰ ش.